

Bakgrund

Vid tiden för Indiens självständighet från Storbritannien 1947 delades landet upp i två olika stater; det hinduistiska Indien och det muslimska Pakistan. Båda länderna kom att göra anspråk på provinsen Kashmir som tidigare ingått i det koloniala Indien. Ledaren för Kashmir, som var hindu, valde att ansluta regionen till Indien vilket ledde till stort förargelse bland den i huvudsak muslimska befolkningen i Kashmir. En utlovad folkomröstning som skulle avgöra vilket land kashmirbefolkningen ville tillhöra hölls aldrig. Istället utbröt krig mellan Indien och Pakistan och området delades upp i en större indisk och en mindre pakistansk del.

Avsaknaden av en hållbar politisk lösning har inneburit att relationerna mellan de båda grannländerna länge varit spända och att krig vid flera tillfällen brutit ut. I slutet av 1980-talet kom missnöjet bland den muslimska befolkningen i det indiska Kashmir att övergå till väpnat uppror. Ett tiotal väpnade grupper bildades, med målet att antingen göra Kashmir självständigt eller ansluta området till Pakistan. Indiska myndigheter har främst bemött upproret med militära medel, vilket genererat i en stor militär närvaro i Kashmir. Närvaron av de indiska myndigheterna har också lett till många övergrepp mot civilbefolkningen. Tidigare förhandlingar mellan separatistrelser och den indiska regeringen har inte förmått bryta dödläget. Totalt har minst 40 000 människor mist livet i konflikten, vilket samtidigt har cementerat de ansträngda förbindelserna mellan de bägge kärnvapenmakterna Indien och Pakistan.

Konflikten idag

Under hela årtioendet var strider mellan rebellgrupperna och de indiska säkerhetsstyrkorna vanliga inslag i konflikten. Separatistrelserna har varit många, med olika mål och tillvägagångssätt, vilket har försvårat en fredsprocess. Under 2004 inleddes fredsamtal mellan regeringen och All Parties Hurriyat Conference (APHC), som är en mer moderat paraplyorganisation för partier och religiösa organisationer som strävar efter frigörelse från Indien.

Under mitten av årtiondet blev grupper med radikala islamistiska åsikter allt mer framträdande i konflikten på bekostnad av sekulära och nationalistiska grupperingar

tidigare inflytande. Konflikten bytte därigenom till viss del skepnad. Allt fler attacker och bombdåd riktades mot civila indier, istället för mot militära och politiska mål som tidigare var vanligast. Samtidigt rapporterades om de indiska säkerhetsstyrkornas brutala framfart och allvarliga brott mot de mänskliga rättigheterna i jakten på rebeller och terrorister. En jakt där mord, försvinnanden, tortyr och godtyckliga arresteringar var vanliga inslag.¹

Inre oroligheter i Pakistan gjorde att även fredsprocessen i Kashmir gick på sparlåga under 2007. Den nya civila regeringen som tillträdde efter allmänna val i början av 2008 förklarade dock att fredsprocessen skulle fortsätta och i maj 2008 hölls de första samtalen mellan Indien och den nya pakistanska regimen. Våldet i området har minskat, samtidigt som en rad gerillaledare dödades eller tillfångatogs. Även om läget har blivit lugnare finns dock också tecken på att gerillan inte gett upp sin kamp. Frågetecken finns dessutom kring stabiliteten i Pakistan.² Trots att inga försök gjorts till att lösa konflikten genom dialog avtog konflikten i intensitet under 2009, med mängden dödsoffer klart minskande i regionen. Ändå förekommer mistankor om att vissa rebellgrupperingar under den senaste tiden har skiftat sitt fokus till mjuka mål istället.³

Hur kan konflikten lösas?

Bevisligen är Kashmir-konflikten oerhört svårlöst. Någon slutgiltig lösning på Kashmirs tillhörighet som såväl Indien, Pakistan som befolkningen i Kashmir kan gå med på verkar ligga långt borta. Den mest realistiska åtgärden är förmodligen att behålla nuvarande gränsdragning tillsammans med en rad andra åtgärder som kan verka stabiliserande för konflikten i det indiska Kashmir:

- Indien bör trappa ner på sin militära närvaro i Kashmir och omedelbart upphöra med sina allvarliga brott mot de mänskliga rättigheterna, som används med förevändning att jaga misstänkta terrorister och separatister. Sådana händelser gör befolkningen i Kashmir ännu mer alienerad mot indiska myndigheter och gynnar endast de militanta organisationerna. Istället bör en oberoende kommission tillsättas som noga utreder

de brott säkerhetsstyrkorna gjort sig skyldiga till, detta för att öka legitimiteten för de indiska myndigheterna.

- Samtalen mellan den indiska regeringen och de mer moderata rörelserna bör fortsätta, som ett tecken på att parterna faktiskt kan närma sig via dialog och kompromisser och som ett försök att marginalisera de militanta separatist-rörelserna. Indien bör se till att Kashmir får ett utökat självstyre med tanke på sin kulturella särart, vilket skulle minska legitimiteten för flera av de aktiva militanta grupperna som fortfarande finns bland befolkningen i Kashmir. Indien måste också sluta behandla konflikten som en strikt inrikesaffär utan istället inse dess betydelse för säkerheten i hela Sydasiens och i och med detta öppna upp för det internationella engagemang som finns för att lösa konflikten.
- Pakistan måste upphöra med all form av direkt eller indirekt stöd till de militanta grupper som verkar i det indiska Kashmir. Stöd till de militanta grupperna har skett i form av vapentillförsel, finansiering, utbildning och inhysning av separatister på pakistansk mark. Att stödet upphörde skulle visa på en vilja från Pakistan till att behålla goda relationer med Indien och att försöka lösa konflikten genom politiska och diplomatiska förhandlingar.

Vad bör Sverige och andra internationella aktörer göra?

- Internationella organisationer som FN och EU samt länder som USA, Ryssland och Kina som har historiska relationer och stort inflytande över Pakistan och Indien bör tydligare påpeka vikten av att de båda länderna når en politisk lösning av Kashmir-konflikten. Organisationerna och länderna bör också uppmärksamma de övertramp som de båda länderna gjort sig skyldiga till när det

gäller övergrepp mot civila eller stöd till militanta separatister.

- Internationella samarbetsorganisationer såsom Världsbanken, vars mål borde vara att underlätta för ekonomisk utveckling i Indien och Pakistan, bör ställa som villkor vid lån och ekonomiska utvecklingsprogram. Kraven rör hur regeringarna arbetar för och respekterar mänskliga rättigheter, och då särskilt för befolkningen i Kashmir.
- Sveriges regering bör förbjuda den omfattande vapenexporten till såväl Indien som Pakistan, en export som klart strider mot regeringens egna riktlinjer. Indiens armé har gjort sig skyldig till omfattande brott mot civilbefolkningen i Kashmir. Pakistan är fortfarande en hårdför militärregim där demokrati och mänskliga rättigheter inte respekteras. Genom vapenexporten bidrar Sverige till en olycklig kapprustning som kan öka misstroendet länderna emellan och på sikt försämra säkerhetssituationen i hela regionen.

Fotnoter

¹ Uppsala Conflict Data Program: <http://www.pcr.uu.se/database/conflictSummary.php?bcID=206> samt Säkerhetspolitikens hemsida: <http://www.sakerhetspolitik.se/templates/Level2Page.aspx?id=1078.1.528514>

² Säkerhetspolitik.se: http://www.sakerhetspolitik.se/templates/Level2Page_____1078.aspx

³ http://www.pcr.uu.se/gpdata/gpcountry.php?id=74&regionSelect=6-Central_and_Southern_Asia#